

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tat-12 ta' Novembru, 2009

Citazzjoni Numru. 271/2008

Roberto Carlos **CALLEJA**

VS

ANNOT COMPANY LIMITED (C-23071)

Il-Qorti:

Din hija decizjoni fuq talba magħmula mill-kumpanija mħarrka (aktar 'il quddiem imsejha "Annot") b'rikors tagħha tal-21 ta' Ottubru, 2009¹ biex titħalla tneħhi l-kontumaċja tagħha li seħħet wara li b'sentenza ta' din il-Qorti mogħtija fil-5 ta' Marzu, 2009², u konfermata mill-

¹ Paġġ. 355 – 6 tal-proċess

² Paġġ. 249 sa 257 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Qorti tal-Appell fit-18 ta' Settembru, 2009³, it-Tweġiba Maħlufa mressqa minnha fl-14 ta' April, 2008, nstab li kienet milquta minn nullita' formali preskritta mil-liġi li tagħmilha ma tiswiex u għalhekk tneħhiet mill-atti tal-kawża;

Illi Annot tgħid li, bis-saħħa tal-artikolu 158(10) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, hija jmissha tingħata l-jedd li turi li għandha raġuni tajba biex titħalla ssaffi l-imsemmija kontumaċja. Hija tgħid li wriet biċ-ċar li qatt ma kienet il-fehma tagħha li turi disrispett lejn il-Qorti jew li tittraskura s-sejha li saritilha biex tgħid tagħha dwar it-talbiet imressqin kontriha mill-attur. Tisħaq li l-fatt li hija kienet ressqet Tweġiba Maħlufa u li dik it-Tweġiba tneħhiet mill-atti tal-kawża minħabba nuqqas ta' forma, huwa turija li hija wieġbet għall-imsemmija sejha u m'għandhiex tħallas qares għal dak in-nuqqas formali;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-attur fit-23 ta' Ottubru, 2009⁴, li biha u għar-raġunijiet hemm imsemmija, seħaq li l-Qorti m'għandhiex tilqa' t-talba tal-kumpannija mħarrka;

Rat id-degriet tagħha tal-21 ta' Ottubru, 2009, li bih ħalliet il-kawża għal-lum biex tagħti l-provvediment dwar it-talba tal-kumpannija mħarrka;

Ikkunsidrat:

Illi dan huwa każ fejn parti mħarrka f'kawża ġiet f'qagħda ta' kontumaċja wara li t-Tweġiba Maħlufa li ressqet (fiż-żmien mogħti mil-liġi wara n-notifika lilha tal-atti tal-kawża) instab li ma kinitx tiswa u għalhekk tneħhiet mill-atti b'ordni tal-Qorti. Dik il-parti (Annot) issa trid li din il-Qorti tagħtiha l-jedd li tikkontesta l-kawża billi tressaq Tweġiba Maħlufa oħra;

Illi għal din it-talba l-attur jilqa' billi jgħid li dak li wassal għall-isfilz tat-Tweġiba Maħlufa ta' Annot kien effett ta'

³ Paġġ. 342 sa 354 tal-process

⁴ Paġġ. 358 sa 361 tal-process

traskuraġni u jekk kien frott ta' żball, dan żgur ma kienx żball invinċibbli li jwassal biex jiġġustifika lil min ħadu. Huwa jżid jgħid li wieħed ma jistax jifhem kif in-nuqqas ta' Annot dwar min jirrapprezentaha f'att ġudizzjarju jista' qatt jitqies żball ġustifikabbli lil hinn mir-rieda tad-dirigenti tagħha stess;

Illi l-Qorti tagħraf li l-effetti tal-kontumaċja fuq il-parti m'ħarrka f'kawża jiddependu mill-atteggjament li dik l-istess parti tkun ħadet hekk kif tilqa' għandha l-atti ta' kawża li tkun tressqet kontriha. Dawn l-effetti llum il-ġurnata huma magħrufa u ġeneralment kull qorti timxi fuqhom. L-istess partijiet jirreferu għall-istess ġurisprudenza biex jiġġustifikaw il-pożizzjonijiet rispettivi tagħhom;

Illi l-kwestjoni li din il-Qorti trid tqis illum hija jekk kemm-il darba parti f'kawża li l-att ġudizzjarju mressaq minnha biex jikkontesta azzjoni mibdija kontriha jinstab li kien wieħed formalment null, titqiesx li tkun waqgħet kontumaċi bi ħtija tagħha, jew jekk dik il-kontumaċja hijiex waħda li l-ligi tippermetti li tkun imsoffija;

Illi, kif ġie deċiż minn dawn il-Qrati għadd ta' drabi, il-kontumaċja m'għandhiex titqies bħala stqarrija jew ammissjoni min-naħa tal-imħarrek għal dak li jkun qiegħed jintalab jew jiġi allegat kontrih mill-parti attriċi: għall-kuntrarju, il-kontumaċja tqieset bħala kontestazzjoni⁵, u l-bdil li sar fil-ligi procedurali fl-artikolu 158 bl-Att XXIV tal-1995 jidher li jtenni din il-fehma. Min-naħa l-oħra, l-istitut tal-kontumaċja huwa msejjes fuq il-presuppost li l-imħarrek, bin-nuqqas tiegħu li jwieġeb għax-xilja u t-talba tal-parti attriċi, ikun wera dispett lejn issejġha tal-Qorti biex jidher quddiemha, liema dispett il-ligi tħares lejha bħala għamil li jisthoqqlu sanzjoni – dik li ma jkunx jista' jindaħal fit-tressiq ta' provi – għaliex meqjusa bħala element ta' disordni soċjali⁶;

Illi fuq ix-xaqliba l-oħra, u minħabba l-effett irriversibbli li l-kontumaċja ġġib magħha, il-Qrati tagħna ddeċidew li r-

⁵ Ara App. Ċiv. : 6.11.1959 fil-kawża fl-ismijiet *Ġerada vs Attard* (Kollez. Vol: XLIII.i.545)

⁶ Ara App. Kumm.: 21.5.1993 fil-kawża fl-ismijiet *Vella pro et noe vs Vella* (Kollez. Vol: LXXVII.ii.170)

rigorosita' tal-proċedura għandha tiġi applikata u mfissra b'mod restrittiv fis-sens li fejn il-Qorti tkun soddisfatta li ma kien hemm l-ebda nuqqas volut min-naħa tal-persuna mħarrka li jista' jammonta għal ħtija, m'għandu jkun hemm l-ebda diffikulta' li l-kontumaċja titqies ġustifikata⁷. B'żieda ma' dan, ma jridx jintesa li l-ġustifikazzjoni tal-kontumaċja hija fiha nnifisha eċċezzjoni għar-regola li l-parti mħarrka trid twieġeb għall-azzjoni mressqa kontriha fiż-żmien li trid il-liġi u li dik l-eċċezzjoni m'għandhiex tiegħu post dik ir-regola⁸;

Illi sa minn dejjem, il-Qrati tagħna qiesu li jagħmlu differenza bejn il-kontumaċja ta' tort u dik ġustifikabbli. Huma ssoktaw b'din il-linja wkoll sa żminijiet riċenti u ddistingwew bejn il-konvenut li juri disinterest assolut u l-ieħor li juri kull fehma li jikkontesta l-kawża u li ma laħaqx għamel dan għal raġuni li ma kienx jaħti għaliha⁹;

Illi l-prinċipji li jirregolaw jekk il-kontumaċja hijiex bi ħtija jew le, ġew għadd ta' drabi mfissra u elenkati¹⁰. Il-prinċipji huma li: (a) il-kontumaċja mhix ġustifikata jekk kienet volontarja; (b) jew jekk kienet kolpuża¹¹; (ċ) li jeħtieġ li biex tkun ġustifikata tiġi murija raġuni ġusta għas-sudisfazzjon tal-Qorti; (d) liema raġuni ġusta trid tissarraf f'impediment legittimu; (e) li tali impediment irid ikun indipendenti mir-rieda tal-persuna kontumaċi; minbarra dan, (f) sabiex żball ikun meqjus bħala impediment legittimu, irid ikun żball invincibbli b'mod li (g) l-impediment legittimu li jżomm lill-parti milli tressaq id-difiża tagħha irid ikun dik li bnadi oħra ssejthet bħala *una necessita' impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibili*; u (ħ) li l-impossibilita' li l-imħarrek jikkontesta t-talba jew li jidher għas-subizzjoni trid tkun gravi u fiżika, u eċċezjonalment biss, waħda morali¹²;

⁷ P.A. 4.7.1991 fil-kawża fl-ismijiet *Vella pro et noe vs Ellul* (Kollez. Vol: LXXV.iii.729)

⁸ App. Ċiv. 28.1.2005 fil-kawża fl-ismijiet *Noel Calleja et vs Middlesea Valletta Life Assurance Co. Ltd.*

⁹ P.A.: 9.12.1993 fil-kawża fl-ismijiet *G. Beacom vs A. Spiteri Staines* (Kollez. Vol: LXXVII.iii.195)

¹⁰ Ara, per eżempju, App. Ċiv. 13.7.2001 fil-kawża fl-ismijiet *Vivian Mizzi vs Carmelo Mizzi*

¹¹ Ara App. Inf.: 3.5.1943 fil-kawża fl-ismijiet *Merċieca vs Mifsud* (Kollez. Vol: XXXI.i.738) u App. Inf. : 29.11.1958 fil-kawża fl-ismijiet *Ċilia vs Farrugia* (Kollez. Vol: XLII.i.811) u l-kawża hemm imsemmija

¹² Ara, per eżempju, App. Ċiv.: 12.12.1975 fil-kawża fl-ismijiet *Paul Grixiti vs Direttur tax-Xoghlijiet Pubbliċi* (mhix pubblikata); u P.A.: 27.2.1995 fil-kawża fl-ismijiet *Naudi Montaldo noe vs Xuereb* (Kollez. Vol: LXXIX.iii.1214)

Illi din il-Qorti tqis li l-kontumaċja mnisla minn att ġudizzjarju mfassal bi ksur tal-liġi hija, bħala prinċipju, waħda kolpuża. Il-Qorti tasal għal din il-fehma kemm jekk dik in-nullita' tkun riżultat ta' tagħrif hażin mogħti mill-parti nnifisha u kif ukoll jekk tkun l-effett ta' nuqqas tal-konsulent legali li jfassal dak l-att. Fiż-żewġ każi, r-raġuni ta' dik in-nullita' tintrabat ma' ċirkostanza li ma tistax titqies 'il barra mir-rieda jew mill-għarfien tal-persuna konċernata. Għalhekk, ikun nuqqas li ma jkunx wieħed invinċibbli b'mod tali li jkun lil hinn mill-kontroll tal-parti jew ta' min qabdet f'isimha¹³. Jista' jkun hemm eċċezzjonijiet għal dan, imma dawn iridu jkunu xi haġa li tkun indipendenti mit-tressiq tal-att innifsu (bħal meta, b'eżempju, l-att ġudizzjarju jkun tressaq tajjed imma ma jkunx ġie ittimbrat kif imiss mir-Registatur jew ma jkunx tniżżel il-fatt tal-ħlas tal-preżentata, jew jekk kemm-il darba, minkejja l-preżentata, l-att ma jkunx twassal lill-Qorti li quddiemha dak l-att kellu jasal¹⁴). Fi kliem ieħor, dawn l-eċċezzjonijiet ikunu jikkostitwixxu każi ta' dik li ġiet imfissra bħala "nullita' virtwali", kif kontrapposta għan-"nullita' essenzjali" msemmija fil-liġi¹⁵;

Illi f'każijiet bħal dawn, biex il-parti li tkun ressqet (jew f'isimha jkun tressaq) att ġudizzjarju li ma jiswiex twaqqa' l-kontumaċja tagħha, jeħtieġ li dik il-parti tagħti lill-Qorti raġuni tajba biex tfigħer għaliex dak in-nuqqas ma kienx rimedjat fil-ħin¹⁶. Fil-każ li din il-Qorti issa għandha quddiemha, din il-ġustifikazzjoni baqgħet ma ntwerietx. Mhux biss Annot insistiet li kienet għal kollox tajba l-awtorizzazzjoni mogħtija lil Mario Tonna bir-"riżoluzzjoni" biex taħtru jressaq it-Twegiba Maħlufa f'isimha, imma saħansitra baqgħet tishaq dan l-argument fi stadju tal-appell, meta bis-saħħa tas-sentenzi mogħtija ntweri li din il-linja ta' argument ma kinitx mistħoqqa. Jirriżulta wkoll (kemm mis-sentenza *in parte* mogħtija minn din il-Qorti u kif ukoll minn dik mogħtija mill-Qorti tal-Appell) li Annot naqset li tipprova s-siwi tar-riżoluzzjonijiet meta dan kien fil-kontroll sħiħ tagħha li tagħmlu u meta kien jidher ċar li

¹³ P.A. RCP 17.6.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Marco Grima vs Rita Grima*

¹⁴ App. Inf. 20.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Johnny J. Co. Ltd. vs Carmel Falzon pro et noe*

¹⁵ Ara. P.A. MCC 14.5.1970 fil-kawża fl-ismijiet *Victor Henry Debono et vs Onor. Dr. Vincent Tabone* (mhix pubblikata)

¹⁶ Ara App. Ċiv. 15.2.1963 fil-kawża fl-ismijiet *Polidano vs Gauči et* (Kollez. Vol: XLVII.i.68)

Kopja Informali ta' Sentenza

dik il-prova kienet tħoll u torbot il-kwestjoni kollha li nqalgħet bl-episodju mtella' mill-attur dwar is-siwi tat-Twegiba Maħlufa mressqa minnha. Dawn huma ċirkostanzi li l-Qorti tifhem li kienu għal kollox determinabbli u determinati mill-istess Annot u għalhekk ma jikkostitwux ċirkostanzi 'il barra mir-rieda tagħha li jagħmlu l-kontumaċja riżultanti waħda ġustifikabbli;

Illi fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet il-Qorti ssib li taqbel mal-argumenti tal-attur u sejra tiċħad it-talba ta' Annot biex titħalla ssaffi l-kontumaċja tagħha;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti tiddeċiedi billi:

Tiċħad it-talba magħmula mill-kumpannija mħarrka Annot Company Limited bir-rikors tagħha tal-21 ta' Ottubru, 2009, biex titħalla tikkontesta l-kawża u tneħħi l-kontumaċja tagħha; u

Tordna li s-smiġħ tal-kawża jitkompli, b'riżerva lill-istess kumpannija mħarrka li tressaq dawk is-sottomissjonijiet li l-liġi tippermettilha tagħmel fil-waqt xieraq tal-kawża u mingħajr ħsara għal kull rimedju ieħor mogħti lilha mil-liġi.

Moqrija

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----